

Tygodnik Gospodarczy

Cena zł 30,—

Rok IV

Poznań, dnia 29 maja 1948

Nr 22

TREŚĆ: Dozór nad wyrobem i obiegiem artykułów zastępczych (surogatów) artykułów żywności i przedmiotów użytku — Dowody wewnętrzne a odpowiedzialność karna (str. 246) — Praktyka i wykładnia prawa skarbowego (str. 248) — Kronika skarbowa (str. 249) — Poradnik księgowego (str. 250) — Niektóre przepisy o przymusowym ubezpieczeniu budowli od ognia (str. 251) — Wietrzenie miejsc pracy (str. 254) — Kartoteka.

Dozór nad wyrobem i obiegiem artykułów zastępczych (surogatów) artykułów żywności i przedmiotów użytku

Z dniem 27 kwietnia br. weszło w życie rozp. Min. Zdrowia z dn. 15. IV. 1948 r. o tytule jak wyżej (Dz. U. poz. 167) znoszące dekret z dnia 7. II. 1919 dotyczący tego samego przedmiotu (Dz. U. poz. 161/1919). Wg. nowego rozporządzenia artykułem zastępczym (surogatem) jest produkt, który zastępuje właściwy artykuł żywności lub przedmiot użytku pod względem wartości odżywczych bądź użytkowych lub użytkowych. Wątpliwości, czy dany produkt jest artykułem zastępczym (w dalszym ciągu będziemy się posługiwali tym terminem w skrócie: a. z.) rozstrzyga Minister Zdrowia na podstawie opinii Państwowego Zakładu Higieny (w dalszym P. Z. H.). Przepisom tego rozporządzenia podlega wyrób, sprzedaż i inne wprowadzane w obrót a. z. artykułów żywności oraz przedmiotów użytku jak również ich opakowania, — nie podlegają natomiast przepisom tego rozporządzenia a. z. środków leczniczych. A. z., zarówno wyrabiane w kraju jak i sprowadzane z zagranicy, podlegają rejestracji w Ministerstwie Zdrowia i bez tej rejestracji nie mogą być wprowadzane w obieg. A. z. krajowe winny być zgłoszone do rejestru już przed przystąpieniem do produkcji, natomiast a. z. pochodzenia zagranicznego — przed ich wprowadzeniem do obiegu. Rozporządzenie nie wymaga zatem, żeby wytwórca już przed przystąpieniem do produkcji tych artykułów był w posiadaniu „dowodu rejestracyjnego”, wydanego przez Min. Zdrowia, wystarczy, jeżeli wytwórca złożył podanie o rejestrację. Jednakowoż, ponieważ Ministerstwo może odmówić zarejestrowania, przeto dla pewności wytwórca powinien wystarać się o dowód rejestracyjny jeszcze przed przystąpieniem do produkcji. Dowody te wydaje Ministerstwo Zdrowia na podstawie opinii P. Z. H.

A. z. krajowe lub pochodzenia zagranicznego już znajdujące się w obiegu, a zarejestrowane w

myśl obowiązujących przepisów przed 1 września 1939 r., podlegają ponownej rejestracji i to do dnia 27 lipca 1948 r. przy wskazaniu dowodów poprzedniej rejestracji.

Wytwórnia lub firma importująca winna złożyć podanie o rejestrację do Ministerstwa Zdrowia przez P. Z. H. lub jego filię, w trzech egzemplarzach, oddzielnie dla każdego artykułu zastępczego wskazując w tym podaniu:

- I. a) imię i nazwisko wytwórcy (importera) oraz firmę i adres wytwórni (firmy importującej),
 - b) nazwę a. z. i zastępowanego,
 - c) dane o składzie jakościowym i ilościowym oraz sposób przyrządzenia a. z.; (dane w tym punkcie określone stanowią tajemnicę urzędową),
 - d) szczegółowy opis sposobu użycia (zastosowania),
 - e) cenę sprzedażną a. z. w sprzedaży detalicznej zatwierdzoną przez właściwe władze.
- Do podania należy dołączyć:
- II. a) dwie próby a. z. w ilości wystarczającej do zbadania,
 - b) trzy egzemplarze wzorów etykiet (opakowań), z jakimi a. z. ma być wprowadzany w obieg w sprzedaży hurtowej i detalicznej oraz ewentl. ogłoszeń i druków reklamowych,
 - c) dowód uiszczenia opłaty za koszty badania w wysokości oznaczonej w taryfie P. Z. H.,
 - d) dowód zakwalifikowania przez władze dozoru pomieszczeń nowopowstającej lub zmieniającej swą siedzibę wytwórni (firmy importującej).

Osoba (firma), na którą a. z. został zarejestrowany, obowiązana jest przedłożyć Ministerstwu Zdrowia za pośrednictwem P. Z. H. lub jego filii (wg. właściwości) 20 egz. etykiet i opakowań oraz

ewentl. ogłoszeń i reklam odpowiadających zatwierdzonemu wzorowi.

Na wewnętrznym opakowaniu a. z. powinien być wymieniony oprócz danych wyszczególnionych wyżej pod Ia), b) i d) jeszcze napis widoczny o następującej treści: „artykuł zastępczy (nazwa artykułu zastępowanego). Wyrób i sprzedaż dozwolona przez Ministerstwo Zdrowia za numerem rej. S... z dnia...”.

Napisy na etykietach (opakowaniach), jak również druki reklamowe a. z. (krajowych lub pochodzenia zagranicznego) powinny być tylko w języku polskim. Jeżeli umieszczenie na opakowaniu wszystkich wymaganych danych nie jest możliwe ze względów technicznych, dane te mogą być uwidocznione w skrótach.

Jeżeli towar przeznaczony jest dla zagranicy, Ministerstwo Zdrowia za pośrednictwem P. Z. H. może zezwolić wytwórcy wprowadzenie zmian w odniesieniu do wymienionych w rozporządzeniu danych.

Jakkolwiek dane te nie dotyczą samej produkcji, to jednakowoż rozporządzenie zastrzega, że w zezwoleniu na te zmiany Ministerstwo Zdrowia określi warunki produkcji a. z. przeznaczonego na eksport. Reklamy a. z. ogłaszane w jakiegokolwiek bądź formie (w czasopismach, w drukach, przez wyświetlanie itp.), nie mogą zawierać danych mogących wprowadzić w błąd co do czasu, miejsca lub sposobu wyrobu a także co do pochodzenia, składu, własności, jakości i wartości odżywczej, użytkowej lub użytkowej oraz działania a. z. Wyrób a. z. artykułów żywności (zatem nie przedmiotów użytku), powinien odbywać się w pomieszczeniach suchych, widnych, należycie przewietrzanych i utrzymywanych w należytej czystości. Pomieszczenia te nie mogą być częścią lokalu mieszkalnego ani też łączyć się bezpośrednio z takim lokalem. Nie wolno używać do wyrobu a. z. (wszelkich) związków należących do kategorii trujących lub gwałtownie działających, jeżeli przez to użycie a. z. może szkodliwie oddziaływać na zdrowie ludzkie. Do barwienia a. z. oraz materiałów służących do ich opakowania mogą być używane jedynie barwniki, przewidziane w przepisach o barwieniu artykułów żywności i przedmiotów użytku. (Zob. rozp. Min. S. W. z 20. 1. 1930 r. o barwieniu artykułów żywności i przedmiotów użytku, Dz. U. poz. 45, zmienione rozp. z 20. 7. 1930 r., Dz. U. poz. 493, z 11. 8. 1936 r., Dz. U. poz. 490 oraz z 7. 4. 1938 r., Dz. U. poz. 239). Papier i inne materiały, służące do bezpośredniego opakowania a. z. artykułów żywności, nie mogą być barwione.

Do czynności związanych zarówno z wyrobem jak i ze sprzedażą i innym wprowadzaniem w obieg a. z. artykułów żywności (tylko żywności!) nie mogą być dopuszczone osoby, dotknięte jedną z chorób wymienionych w art. 2 pkt. 1—30 ust.

z dnia 21. 2. 1935 r. o zapobieganiu chorobom zakaźnym i ich zwalczaniu (Dz. U. poz. 193), albo inną chorobą zaraźliwą lub odrażającą chorobą skórną. Osoby zajęte przy czynnościach związanych z wyrobem i wprowadzeniem w obieg a. z. artykułów żywności powinny zachować należytą czystość. Poza tymi wymaganiami wyrób, sprzedaż i inne wprowadzanie w obieg a. z. artykułów żywności winny pod względem sanitarnym i higienicznym czynić zadość przepisom dla odpowiednich zastępowanych artykułów żywności.

Sprzedaż hurtowa i detaliczna a. z. artykułów żywności odbywać się może wyłącznie w opakowaniu wytwórni, a w zakładach, w których artykuły te są sprzedawane bez opakowania do spożycia na miejscu, artykuły te powinny być przechowywane wyłącznie w opakowaniu wytwórni.

Z powyższych postanowień wynikałoby, że detalista nie może sprzedawać a. z. artykułów żywności w jednostkach mniejszych od opakowania wytwórni lub z większego opakowania wydzielać żadaną przez odbiorcę ilość. Na utrzymujących zakłady, w których sprzedaje się a. z. artykułów żywności bez opakowania do spożycia na miejscu, ciąży obowiązek poinformowania konsumenta o charakterze tego produktu.

Nie wolno wyrabiać, sprzedawać lub w inny sposób wprowadzać w obieg a. z. (wszystkich), które nie odpowiadają przepisom omawianego rozporządzenia a wszczęłości: a) szkodliwych dla zdrowia lub zepsutych, b) posiadających skład lub sposób przyrządzenia niezgodny z danymi zgłoszonymi przy rejestracji oraz c) takich, których tekst etykiet (opakowań) lub reklam zawiera dane, mogące wprowadzić nabywcę w błąd co do wartości odżywczych, użytkowych lub użytkowych danego artykułu. Artykuły wymienione wyżej pod pkt. a) i b) powinny być przez organ dozoru zajęte, a w razie potrzeby natychmiastowego usunięcia ich z obiegu ze względu na ich szkodliwość dla zdrowia powinny ulec zniszczeniu zarządzoneму przez właściwą władzę dozoru, artykuły zaś wymienione wyżej pod c) powinny być zajęte aż do chwili zmiany etykiet, opakowań lub reklam.

A. z. znajdujące się w obiegu zostają skreślone z rejestru, jeżeli zostanie stwierdzone, że posiadają skład niezgodny z danymi zgłoszonymi przy rejestracji lub że posiadają etykietę i opakowanie niezgodne z zatwierdzonymi przez Ministerstwem Zdrowia. W tych wypadkach istnieje obowiązek skreślenia z rejestru, natomiast możliwość skreślenia z rejestru a. z. istnieje w razie reklamowania go przez wytwórcę (importera) w sposób niedozwolony i w razie uchybienia przez wytwórcę lub importera obowiązkowi wynikającemu z omawianego rozporządzenia, z wyjątkiem uchybień powodujących skreślenie z rejestru.

St. W.

Dowody wewnętrzne a odpowiedzialność karna

Życie gospodarcze jest niewątpliwie jedną z najtrudniejszych dziedzin. Kierowanie umiejętnie i z pełną odpowiedzialnością za nieobliczalne wprost następstwa złych i nieudolnych pociągnięć

jest aż nadto znane zwłaszcza tym, których barki obciąża ta troska na codzień. O ile zaś trudniejsza to sztuka nie tylko kierowania, ale tworzenia nowego życia gospodarczego na powojennych

zgliszczach. Umiejętny rządca musi wtedy nie tylko pamiętać o wszystkich prawidłach ekonomii, ale przede wszystkim stosować hierarchię środków. Zdecydowana wola osiągnięcia zamierzonego celu dyktuje nieraz nawet konieczność wyjątkowej wyrozumiałości i stosowania amnestii. Ustawodawca polski również nie cofnął się przed takimi środkami — że wspomnę choćby ustawę o amnestii z dn. 22. II. 47 (Dz. U. 20 p. 78) uwzględniającą przestępstwa skarbowe czy ustawę z dn. 2. VI. 47 o ulgach inwestycyjnych (Dz. U. 43 p. 221) popularnie zwaną ustawą o amnestii kapitałów.

Po linii tych samych środków szły zarządzenia wprawdzie mniejszej wagi, ale również wysoko cenione, zarządzenia władz skarbowych o dowodach wewnętrznych. Sfery gospodarcze zarządzenia te śledziły z dużym zainteresowaniem i doskonale doceniały ich wagę. Można bez przesady powiedzieć, że w wielu warsztatach pracy możliwość zakupu surowców nie na rachunki dostawców a na dowody wewnętrzne zadecydowała o dalszym ich istnieniu.

Wszyscy doskonale pamiętamy pierwsze kroki powojenne i olbrzymie trudności surowcowe. Władze skarbowe poszły nawet wtedy tak daleko w trosce o uaktywnienie życia gospodarczego, że w dowodach na zakup towarów nie wytwarzanych w kraju bądź artykułów pochodzenia zagranicznego, nie rozproszonych w drodze normalnych obrotów przez Państwo, przedsiębiorstwa państwowe, spółdzielcze lub prywatne firmy importowe, zrezygnowały z wymogu stawianego formie dowodu w art. 86 ust. 2 pkt. 1 i 2 dekretu z dn. 16. V. 46 o postępowaniu podatkowym (Dz. U. 27 poz. 174) tzn. dowód w tych wypadkach nie potrzebował zawierać nazwy firmy (imię i nazwisko) sprzedającego (dostawcy) oraz dokładnego adresu sprzedającego (dostawcy). Okólnik, o którym wyżej mówię (Dz. Urz. Min. Skarbu nr 17 poz. 204 z 1947 r.), omawiał dowody wewnętrzne w roku 1946 i 1947.

Stanowisko swoje do dowodów wewnętrznych w r. 1948 określiły władze skarbowe w Dz. Urz. nr 23 poz. 90 o czym obszernie informował Tygodnik Gospodarczy nr 12 z dn. 20. III. 1948 r.

Analizując sens okólnika o dowodach wewnętrznych z dn. 9. VI. 1947 w zestawieniu z art. 2 ust. 1 pkt. 1 ustawy o ulgach inwestycyjnych z 2 czerwca 1947 r. — „sumy wydatkowane na inwestycje określone w art. 3 nie podlegają dochodzeniu przez władze skarbowe co do ich pochodzenia” trzeba dojść przez analogię do wniosku, że okólnik ten stanowił amnestię towarów pochodzenia zagranicznego czy to pochodzącego z zapasów pozostawionych przez okupanta czy też ewtl. przemyczonych.

W tym rozumowaniu czyni zasadniczy zwrot okólnik z dnia 19 marca 1948 w sprawie oceny dowodów wewnętrznych w postępowaniu karnym skarbowym (Dz. Urz. Min. Skarbu nr 33 poz. 117) według którego uznanie za wystarczające w celach podatkowych zapisów w księgach na dowody wewnętrzne nie zwalnia i nie może zwolnić posiadaczy towarów zagranicznego pochodzenia

od odpowiedzialności karnej za nabycie towarów przemyczonych. A zatem posiadanie towaru według dowodu wewnętrznego zgodnego z okólnikiem z czerwca 47 r. nie zwalnia posiadacza od odpowiedzialności karnej z art. 53 prawa karnego skarbowego (Dz. U. 32 z 1947 poz. 140), który grozi sankcją karną nie tylko tym, którzy umyślnie nabywają towar przemyczony, ale również i tym, którzy nabywając towar na podstawie towarzyszących okoliczności powinni przypuszczać, że towar pochodzi z przemytu.

W oparciu o ten okólnik podobno zdarzyły się już wypadki, że władze skarbowe wszczęły dochodzenia o naruszenie przepisów celnych.

Uważamy, że dochodzenia te winny być bezwzględnie umorzone na mocy art. 213 § 1 prawa karnego skarbowego z powodu okoliczności wyłączonej ściganie.

Okoliczności te stanowią:

1. przede wszystkim nabywcy w oparciu o okólnik z czerwca 1947 mieli prawo rozumować, że okólnik ten stanowi przepis szczególny w stosunku do prawa karnego skarbowego (okólnik zakreślał czas trwania pewnego przywileju na rok 1946 i 1947) a zatem uchylał tym samym czasowo moc obowiązującą art. 53 prawa karn. skarb. Łatwo temu rozumowaniu uczynić zarzut, że okólnik nie może zmienić przepisu dekretu, ale skoro okólnik z czerwca 47 r. rezygnując z nazwiska i adresu sprzedawcy (dostawcy) mógł uchylić wymóg art. 86 dekretu z 16. 5. 46 o postępowaniu podatkowym, to dlaczego nie może także czasowo uchylić mocy obowiązującej art. 53 dekretu o prawie karnym skarbowym;
2. w warunkach naszej rzeczywistości powojennej, kiedy okupant pozostawił pewne zapasy towarów zrabowanych w całej niemal Europie, trudno żądać od nabywcy (pomijam oczywiście sytuacje wyjątkowe) zorientowania się co do źródła pochodzenia towaru, zwłaszcza podejrzenia przemytu.

Nasuwa się tu również konieczność zastanowienia się nad zasadą odpowiedzialności zawartą w art. 14 — 20 kodeksu karnego, który na zasadzie art. 3 prawa karnego skarbowego ma m. in. odpowiednio zastosowanie do występów skarbowych.

Interesujący nas art. 53 prawa karnego skarbowego przewiduje możliwość przestępstwa umyślnego (§ 1) i nieumyślnego (§ 2).

Przestępstwo umyślne musimy z punktu odrzucić. Nabywca towaru na dowody wewnętrzne, postępujący zgodnie z okólnikiem z czerwca 1947 r. — nie może być posądzony o wolę popełnienia przestępstwa. Kto nie ma świadomości bezprawności czynu, ten nie przypuszcza, że czyn jest przestępczy, na przestępczość się nie zgadza, nie popełnia zatem przestępstwa umyślnego. Czy jednak mógł popełnić przestępstwo nieumyślne?

Całokształt postępowania karnego po myśli art. 234 prawa karnego skarbowego może doprowadzić do stwierdzenia ewtl. przestępstwa nieumyślnego — wówczas ma zastosowanie § 2 art. 20, K. K. stwierdzający, że władza karząca może

uwzględnić usprawiedliwioną nieświadomość bezprawności czynu jako podstawę do nadzwyczajnego złagodzenia kary.

Orzeczenie Sądu Najwyższego z 29. V. 1935 zb. nr 36/1936, że błędne rozumienie przepisu prawnego jest równoznaczne z jego nieznanomością i nie wyłącza odpowiedzialności karnej nie może mieć zastosowania w omawianej sprawie dowodów wewnętrznych. Skoro dany dokument władze skarbowe uznają raz za ważny, to trudno

zrozumieć, aby ten sam dokument mógł być przez te same władze przedmiotem odrębnego postępowania karnego.

Takie postępowanie jest zrozumiałe, ale dopiero wtedy, gdy pojawił się okólnik z 19. III. 1948 — do tego czasu trudno mówić o błędnym rozumieniu okólnika z czerwca 1947 o dowodach wewnętrznych, gdyż jest on zupełnie jasny i zrozumiały.

mgr Z. Klafkowski.

Praktyka i wykładnia prawa skarbowego

E. CH. i Z. M. — Ostrów — Pytania: 1) Nasza firma jest spółką jawną. Dwaj nasi wspólnicy, w firmie naszej nieczynni, są pracownikami innych firm i w innych branżach. Pobierają tamże pensje, od których odprowadzają miesięcznie przypadający podatek od wynagrodzeń. Chodzi o to, czy w tym wypadku musimy w zeznaniu całorocznym na podatek od dochodu skumulować ich pensje z dochodem z naszej firmy, czy też wystarczy deklorować tylko ich dochód z naszej firmy z uwagi, że od pensyj płacą już podatek od wynagrodzeń.

Nasamprzód należy podkreślić, iż dochody z udziału w spółce jawnej opodatkowuje się osobno dla każdego z dwóch wspólników wymienionych przez Panów w stosunku do jego udziału. Każdy zatem z tych wspólników składa odrębne zeznanie o dochodzie osiągniętym w ubiegłym roku podatkowym. Jeżeli idzie o kumulację dochodów ze spółki z wynagrodzeniem za pracę, to nie można jej przeprowadzać, a to z następujących względów: jednym ze źródeł wymienionych w art. 8 dekretu dochodowym są zajęcia zawodowe i wszelkie inne zatrudnienia o celach zarobkowych z wyjątkiem wynagrodzenia za pracę.

Wynagrodzenia za pracę zatem wyłączone są zupełnie spod działania dekretu o podatku dochodowym, gdyż stanowią one przedmiot opodatkowania w dekrecie o podatku od wynagrodzeń. Stąd też nie może być obowiązku kumulowania.

2. „W naszej firmie zatrudniony jest pracownik, który zamieszkuje i pracuje dla nas w innym powiecie. Jest członkiem Ubezpieczalni Społecznej i płaci podatek od wynagrodzeń jak każdy inny pracownik, zatrudniony u nas w Ostrowie. Jego czynność dla nas polega na wynajdywaniu odpowiednich partii zbóż, po które udajemy się naszym samochodem ciężarowym i na rozliczaniu się z dostawcami. Ładuje także z naszego polecenie i na nasz rachunek wagonowo ziemniaki. Zapisywanie tych zabiegów odbywa się z jednego dnia na drugi w naszym biurze w Ostrowie. Sporadycznie wyklada własną gotówkę, jednakże nie dłużej, jak na jeden dzień. Biura jak i składnicy na miejscu nie prowadzi, gdyż jest to zbyt ciężkie.

a) czy należy u niego na miejscu z dokonywanych zakupów i rozliczeń prowadzić oddzielną księgowość? b) czy winniśmy dla niego wykupić kartę rejestracyjną? Nadmieniamy jeszcze, że jego pensja nie jest stała i bywa obliczana stosownie do przepracowanych dla nas godzin, co jednak

może być uważane za mające pewien związek z dokonywanymi obrotami.

Prowadzenie oddzielnej księgowości nie będzie w świetle przedstawionego stanu faktycznego konieczne, gdyż nie ma podstaw do zakwestionowania stosunku czystej umowy o pracę w rozumieniu, jakie wyczerpująco przedstawiliśmy w Nr 31/1947 r. na str. 361, a nadto codzienne księgowanie w biurze w Ostrowie wyklucza istnienie w odnośnym powiecie odrębnego — w rozumieniu prawa handlowego — oddziału.

Dokonywanie omawianych czynności nawet poza siedzibą przedsiębiorstwa przez właściciela przedsiębiorstwa, przez osoby mające prawo zarządu przedsiębiorstwem oraz przez pracowników, zatrudnionych w przedsiębiorstwie na podstawie umowy o pracę, nie wymaga nabycia odrębnej od przedsiębiorstwa karty rejestracyjnej.

Dla ostrożności procesowej radzimy jednak zająć od pracownika oświadczenia, że zleconych czynności nie dokonuje na rachunek własny.

Okoliczność, że pensja nie jest stała a obliczona od przepracowanych godzin, jest bez znaczenia, gdyż wynagrodzenie w tych okolicznościach faktycznych może być określone jako „wynagrodzenie periodyczne zmienne“, które to pojęcie znane jest dekretowi o podatku od wynagrodzeń.

3. „Nasze przedsiębiorstwo posiada sklep sprzedaży detalicznej, w którym sprzedaje się nasiona warzywne i rolne oraz paszę, mąkę itp. artykuły. Dla sklepu tego prowadzimy oddzielną kontrolę ilościową towarów, do której zapisujemy w ciągu roku wszystkie poszczególne pozycje przychodów a rozchody tylko w jednej pozycji, wypośredkowanej na podstawie różnicy pomiędzy remanentem początkowym i przychodami a remanentem końcowym. Nie uwzględniamy jednak wartości przychodów i rozchodów (gdyż to jest praktycznie prawie niemożliwe) i nie zapisujemy także cen zakupu, gdyż ceny te są widoczne z naszej głównej księgi magazynowej.

a) Czy wystarczą dla urzędu skarbowego prowadzenie kontroli ilościowej tylko co do ilości, nie uwzględniając wartości? Dotychczas uznawano nam tego rodzaju kontrolę i według artykułu p. mgr Nowickiego z dnia 4/1/48 w Tygodniku Gospodarczym mamy pod tym względem „pewną swobodę“, ale przez ostatni rok mogły się zapatrywania zmienić;

b) wydaje nam się, jakoby Tygodnik Gospodarczy kiedyś pisał o tym, że dla sprzedaży detalicznej nasion warzywnych kontrola ilościowa w ogóle nie jest potrzebna. Czy to się zgadza?

Stosownie do postanowień § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 31 października 1946 r o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych, prowadzący księgi handlowe obowiązani są prowadzić kontrolę ilościową w postaci ksiąg, kartotek lub w inny sposób odpowiedni, przy czym kontrola ta zawierać powinna ilość i wartość *bądź tylko ilość* odrębnie dla każdego rodzaju: a) towarów nabytych w celu dalszej odsprzedaży i towarów sprzedanych, b) surowców, półwyrobów pomocniczych, nabytych i użytych do produkcji;

c) wyrobów i półwyrobów wytworzonych i sprzedanych. Kontrolą ilościową można jednak nie obejmować rozchodu towarów, gdy rozchód odbywa się w ramach drobnej sprzedaży różnorodnych towarów konsumentom.

Wynika z tego wyraźnie uprawnienie dla Panów do prowadzenia kontroli tylko ilościowo bez uwzględnienia wartości. Sprawa ta, jako unormowana przepisem bezwzględnie obowiązującym, nie jest zależna od jakichkolwiek zapatrywań.

Jeżeli idzie (jak w konkretnym przypadku) o przedsiębiorstwa zwane powszechnie detalicznymi (w rozumieniu drobnej sprzedaży konsumentom), to postanowienia §. 5 cytowanego rozporządzenia Ministra Skarbu o księgach handlowych, uproszczonych i podatkowych, dają podatnikom możliwość nieobejmowania kontrolą ilościową rozchodu towarów, gdy rozchód odbywa się w ramach drobnej sprzedaży *różnorodnych* towarów konsumentom.

Jeżeli idzie natomiast o przypadki prowadzenia przez przedsiębiorstwo sprzedaży towarów w większych ilościach *bądź* celem dalszej odsprzedaży *bądź* przeróbki i równoczesną drobną sprzedaż różnorodnych towarów konsumentom, kontrolę ilościową w odniesieniu do drobnej sprzedaży konsumentom można ograniczyć do podania ogólnej ilości. W tym celu należy z odpowiednich rachunków kontroli ilościowej zapisać na rozchód towary, przeznaczone do drobnej sprzedaży i podać ich wartość.

Jeżeli idzie o zwolnienie, o którym mowa w pk. b) pisma Panów, to zwolnienie z urzędu nie jest nam znane. Może ono nastąpić jedynie na indywidualne lub zbiorowe podanie (danej branży) skierowane do dyrektora izby skarbowej. Pomyślnego jednak załatwienia tego podania w sensie zwolnienia od kontroli ilościowej *przychodowej* nie możemy przesądzać, w kierunku pozytywnym a to z uwagi na cytowane wyżej postanowienia § 5 rozporządzenia o księgach.

W tych bowiem przypadkach nie należy dopatrywać się przypadków „wyjątkowych, uzasadnionych istotnymi trudnościami”, jeżeli podatnik obowiązany jest do prowadzenia jedynie kontroli przychodowej; w praktyce jednak i tutaj w niektórych branżach nastąpiły zwolnienia nie tylko indywidualne, lecz i zbiorowe (branża drogeryjna, żelazna, apteki, księgarstwo itp.), zwolnienia zasadniczo zbiorowe (na skutek podań wnoszonych przez Zrzeszenia) nie zawsze obejmują wszystkich podatników danej branży. Udzielenie bowiem omawianego zwolnienia jest przedmiotem swobodnego uznania władzy podatkowej, od której nie można domagać się zasadnie uwzględnienia podania w przypadku np. uprzedniego stwierdzenia, że podatnik prowadzi księgi nierzetelne; w takim bowiem przypadku i samo zwolnienie od obowiązku prowadzenia kontroli ilościowej byłoby bezprzedmiotowe.

4) Przy zakupie zbóż od rolników wystawiamy własne dowody zakupu, stosownie do art. 86 dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o postępowaniu podatkowym. Dowody te, z uwagi na to, że jest ich dziennie nieraz kilkadziesiąt stemplujemy stemplem „facsimile” kierownika przedsiębiorstwa, zamiast właściwego podpisywania przez kierownika. Czy szczegół ten może dać powód do zaczepienia przez Kontrolę Skarbową?

Podpis przedsiębiorcy wykonany sposobem mechanicznym nie stanowi przeszkody do honorowania dowodu nie wychodzącego poza ramy przedsiębiorstwa. Przy tym stanie rzeczy oczywiście całkowite ryzyko ewentl. możliwych nadużyć ze strony uczestniczących w omawianych czynnościach ponosi przedsiębiorca .

Z. M.

Kronika skarbowa

Dopuszczalna wysokość zysku brutto

Biuro Cen Ministerstwa Przemysłu i Handlu ustaliło nowe marże zysku na artykuły spożywcze (zał. A nr 3). Ogłoszone w nr 21 Tygodnika Gospodarczego marże zysku uległy następującym zmianom:

	Hurt	Detal
	%	%
1. <i>Przetwory zbożowe</i>		
c) bułka tarta	—	20
4. <i>Tłuszcze jadalne</i>		
masło	8	10
5. <i>Ryby:</i>		
konserwy rybne	10	22

	Hurt	Detal
marynaty	13	25
śledzie	13	20
ryby wędzone	15	25
łosoś wędzony wykrawany	15	35
dorsz wędzony	18	30
ryby morskie solone	20	35
„ „ świeże	25	35
„ „ mrożone	35	35
„ słodkowodne	20	25
6. <i>Owoce</i>		
a) pomarańcze i cytryny	25	30
c) orzechy i migdały	15	25

stkim trzeba jednak odpowiedzieć na pytanie, do czego Rada Gospodarcza i Społeczna jest powołana?

Karta ONZ mówi, że Rada Gospodarcza i Społeczna może podejmować wszelkie badania w zakresie międzynarodowych zagadnień gospodarczych, społecznych, kulturalnych, oświatowych, zdrowotnych i im pokrewnych. W tym charakterze może zapoczątkowywać wszelkie badania fachowe na tych odcinkach współpracy międzynarodowej, oraz może żądać wszelkich sprawozdań od członków ONZ oraz od wszelkich organizacji międzynarodowych o charakterze specjalnym (np. UNRRA). Kompetencje Rady Gospodarczej i Społecznej oparte na takich uprawnieniach pozwalają jej udzielać wszelkiego rodzaju zaleceń w tym zakresie również ogólnemu zgromadzeniu ONZ, a więc najwyższej instancji tej organizacji. Rada Gospodarcza i Społeczna może udzielać tych zaleceń w postaci ogólnych wytycznych, a może też opracowywać projekty konwencji międzynarodowych w sprawach wchodzących w zakres jej działania. Te projekty konwencji Rada Gospodarcza i Społeczna może przedkładać ogólnemu zgromadzeniu ONZ i nadawać im w ten sposób niejako bieg ustawodawczy. To znaczy, że taki projekt konwencji przedłożony przez Radę Gospodarczą i Społeczną jest dyskutowany przez zgromadzenie ogólne ONZ, członkowie ONZ wypowiadają się na ten temat, zgłaszają swoje uwagi, formułują poprawki, żądają uzupełnień. Po uwzględnieniu tych wszystkich uwag projekt konwencji może być przyjęty większością głosów zgromadzenia ogólnego ONZ i tą drogą wprowadzony do obrotu międzynarodowego. Oczywiście taka konwencja musi być ogłoszona przez każde państwo w jego własnym zbiorze ustaw, jeżeli ma mieć moc obowiązującą w tym państwie. Takie projekty konwencji w ramach kompetencji Rady Gospodarczej i Społecznej, wyłaniają się najczęściej w wyniku konferencji międzynarodowych, przez tę Radę zwołanych. Jak z tego wynika, Rada Gospodarcza i Społeczna jest ściśle powiązana z całokształtem struktury organizacyjnej ONZ. Wiąże się bowiem nie tylko z sekretariatem generalnym ONZ, to znaczy głównym biurem wykonawczym tej organizacji, lecz nadto jest jak najściślej powiązana z najwyższym organem ONZ, czyli zgromadzeniem ogólnym. Karta ONZ postanawia ponadto,

Rada Gospodarcza i Społeczna ONZ 4).

że Rada Gospodarcza i Społeczna ma ściśle powiązania z Radą Bezpieczeństwa w tym sensie, że powinna udzielać Radzie Bezpieczeństwa wszelkich informacji oraz wszelkiej, żądanej przez Radę Bezpieczeństwa pomocy. Z drugiej strony, w stosunku do organizacji międzynarodowych nie związanych ściśle z ONZ, Rada Gospodarcza i Społeczna ma charakter nadrzędny, koordynujący i wytyczający programy pracy na każdym odcinku specjalnym działalności w zakresie zagadnień gospodarczych i społecznych. Rada Gospodarcza i Społeczna może żądać wyjaśnień i raportów od wszystkich organów ONZ oraz od wszystkich organizacji międzynarodowych o charakterze specjalnym — oczywiście w sprawach wchodzących w zakres jej kompetencji. Pod tym względem władza — jeśli można użyć tego określenia — Rady Gospodarczej i Społecznej jest tak wielka, że żadna organizacja międzynarodowa o charakterze gospodarczym podobnej władzy dotąd nie posiadała. Tak przedstawiają się zasadnicze uprawnienia Rady Gospodarczej i Społecznej ONZ.

Przechodzimy obecnie do przedstawienia struktury organizacyjnej Rady Gospodarczej i Społecznej ONZ.

Wykonanie tak szeroko zakreślonych zadań wymaga doskonale przemyślanej struktury organizacyjnej. Twórcy Organizacji Narodów Zjednoczonych zdawali sobie sprawę z tego i ze szczególną jasnością przemyśleli wszystkie szczegóły organizacyjne Rady Gospodarczej i Społecznej. Składa się ona z 18 członków ONZ, wybranych przez ogólne zgromadzenie ONZ. Każde państwo będące członkiem Rady Gospodarczej i Społecznej może mieć w niej jednego tylko przedstawiciela oraz dysponuje jednym tylko głosem. Uchwały Rady Gospodarczej i Społecznej zapadają większością głosów, przy czym nie ma żadnych wymagań co do liczby głosujących. Zadania swoje wykonuje Rada Gospodarcza i Społeczna w ten sposób, że powołuje do życia komisje odpowiadające konkretnym odcinkom pracy Rady Gospodarczej i Społecznej. W przeciwieństwie do Rady Bezpieczeństwa, która działa w permanencji, Rada Gospodarcza i Społeczna zbiera się w miarę potrzeby, o zwoływaniu decyduje większość jej członków.

Rada Gospodarcza i Społeczna ONZ 5)

Pierwszy zespół członków Rady Gospodarczej i Społecznej wybrany został przez zgromadzenie ogólne ONZ w połowie stycznia 1946 r. W dniu 23 stycznia 1946 odbyło się w Londynie pierwsze zebranie Rady Gospodarczej i Społecznej. Natychmiast po ukonstytuowaniu się przystąpiono do prac organizacyjnych na wszystkich odcinkach. W pierwszym rządzie powołano do życia wszystkie komisje, stanowiące odpowiednik poszczególnych odcinków pracy Rady Społecznej i Gospodarczej. Nie wszystkie te komisje przystąpiły od razu do pracy, gdyż działalność niektórych nie była na razie potrzebna albo wręcz niemożliwa ze względu na trudności komunikacyjne w okresie powojennym. Niemniej jednak na przestrzeni czasu, jaki upłynął od zebrania konstytucyjnego Rady Gospodarczej i Społecznej, działalność tych komisji przybiera już konkretne kształty. Oto komisje Rady Gospodarczej i Społecznej z krótkim omówieniem celów, dla których zostały powołane:

1. Komisja dla spraw gospodarczych i zatrudnienia przystąpiła najwcześniej do pracy. Znalazły się w tej komisji wszystkie zagadnienia wstępne prac całej Rady Gospodarczej i Społecznej. Do głównych zadań tej komisji należy badanie koniunktur gospodarczych we wszystkich państwach, będących członkami ONZ. Cel tych badań nie ma charakteru teoretycznego. Chodzi o zdobycie jak najwięcej materiału porównawczego z różnych państw, celem wyrównywania poziomów gospodarczych na poszczególnych odcinkach gospodarstwa światowego. W pierwszym rządzie chodziło tej komisji o zdobycie materiałów statystycznych dotyczących zniszczeń gospodarczych spowodowanych przez wojnę oraz przez okupację. Dalszym celem prac tej komisji było zbadanie największych braków gospodarczych w krajach zniszczonych przez wojnę, celem ustalenia takiej hierarchii dostaw towarowych do tych krajów, ażeby najpierw zaspokoić najbardziej palące potrzeby, a dopiero na dalszym planie doprowadzać do tych krajów mniej potrzebne lub mniej pożądane towary i surowce. Ostatnim wreszcie celem prac tej komisji było zwrócenie uwagi na zagadnienia pracy, zagadnienia jakościowe i ilościowe siły roboczej we wszystkich państwach, będących członkami ONZ.

Rada Gospodarcza i Społeczna ONZ 6)

2. Komisja gospodarczej odbudowy krajów zniszczonych przez wojnę przystąpiła do pracy od pierwszych dni istnienia Rady Gospodarczej i Społecznej. Sama nazwa tej komisji określa w sposób wyczerpujący wszystkie jej cele. Prace tej komisji nie odbywają się oczywiście pod kątem widzenia zaspokojenia ciekawości statystycznej w zakresie zniszczeń wojennych, lecz wyłącznie pod kątem widzenia odbudowy gospodarczej zniszczonych krajów. Członkowie tej komisji zbadali niemal wszystkie kraje europejskie, osobiście gromadząc materiały, wchodząc w bezpośredni kontakt z rządami wszystkich państw. Ponadto ta komisja nawiązała ścisły kontakt ze wszystkimi międzynarodowymi organizacjami gospodarczymi, które powstały podczas wojny, a wskutek tego dysponowały już pewną ilością doświadczenia, wiadomości, statystyk itp.

3. Komisja dla spraw transportu i komunikacji przystąpiła natychmiast do pracy nad odbudową środków łączności w całym świecie. Wielkie postępy w zakresie łączności i transportu, nowe środki i sposoby komunikacji wprowadzone w życie podczas drugiej wojny światowej, a ponadto dotkliwie zniszczenia wojenne na tych odcinkach — wszystko to w sumie wymagało oparcia komunikacji i transportu po wojnie na zupełnie nowych podstawach. W tym celu trzeba było nie tylko przywrócić chęć współpracy między członkami ONZ, lecz nadto trzeba było przemyśleć nowe reguły współpracy na odcinku komunikacji i transportu. Było to nielada zadanie. Komisja dla spraw transportu i komunikacji zawarła szereg porozumień, obejmujących różne odcinki obu tych dziedzin. W ten sposób powoli odbudowano najpierw komunikację międzynarodową, a następnie zdołano przystąpić do odbudowy transportu międzynarodowego. Była to praca mozolna, wymagająca bezustannych konferencji międzynarodowych — ale ostatecznie porozumienia dotyczące telekomunikacji, radią, lotnictwa cywilnego itp. zostały zawarte i otworzyły w ten sposób możliwości do ujednoczenia tych zagadnień w całym świecie. W ramach prac tej komisji przystąpiono również do odbudowy transportu morskiego i rzeczno-jezdnego. Na specjalnej konferencji międzynarodowej poddano dokładnemu zbadaniu

zagadnienie bezpieczeństwa komunikacji i to zarówno lądowej jak powietrznej i morskiej.

4. Komisja statystyczna skupia rzeczoznawców ze wszystkich dziedzin statystyki. Prace tej komisji ogarniają cały świat. Komisja przeprowadza liczne ankiety, na podstawie tych ankiet gromadzi materiał informacyjny, oddany w pierwszym rzędzie do dyspozycji Rady Gospodarczej i Społecznej, ale dostępny oczywiście dla wszystkich organów ONZ. Celem prac tej komisji jest ponadto wydawanie publikacji statystycznych w porozumieniu z sekretariatem generalnym ONZ. Jednym z zadań komisji statystycznej jest również koordynacja prac statystycznych w całym świecie w celu rozwoju i ulepszenia statystyki światowej.

5. Komisja podatkowa skupia swoją uwagę na wszystkich zagadnieniach związanych z podatkami w obrocie międzynarodowym. Komisja ta zbiera materiały informacyjne o technice finansowej wszystkich państw — członków ONZ oraz gromadzi materiał dotyczący całokształtu techniki podatkowej na całym świecie. Komisja ta zorganizowała również wymianę informacji na temat techniki podatkowej między poszczególnymi państwami. Głównym celem prac tej komisji jest sugerowanie poszczególnym państwom takiej techniki podatkowej, która by przyczyniła się do ułatwienia handlu międzynarodowego.

6. Komisja dla praw człowieka skupia całą swoją uwagę na przygotowaniu materiałów dotyczących ochrony praw jednostki na płaszczyźnie prawa międzynarodowego. Ta komisja dąży do pełnej realizacji zadania ONZ, wyrażonego w dążeniu do równych praw dla wszystkich bez różnicy rasy, płci, języka lub religii. Komisja bada pozycję prawną jednostki we wszystkich państwach, koordynuje działalność wszystkich organów ONZ na tym odcinku, publikuje wszystkie materiały gromadzone przez swych rzeczoznawców i wreszcie — na podstawie źródłowych badań — formułuje projekty konwencji międzynarodowych, celem realizacji swych zadań. W ramach prac tej komisji gromadzi się również wszystkie materiały dotyczące zdrajców wojennych, przestępców wojennych, wszystkie materiały z wielkich procesów w Norymbdze, Tokio itd Zagadnienie wolności prasy i informacji

należy również do kompetencji tej komisji. Tutaj mieści się również całe ustawodawstwo mniejszościowe.

7. Komisja zagadnień ludnościowych bada wszystkie zagadnienia związane ze stanem i ruchem ludności na całym świecie. Komisja ta gromadzi wszystkie materiały dotyczące współzależności polityki ludnościowej z czynnikami gospodarczego i społecznego rozwoju. W ramach prac komisji dla zagadnień ludnościowych mieszczą się również wszystkie sprawy związane z uchodźcami wojennymi, emigracją itp.

8. Komisja dla ustalenia pozycji prawnej kobiety poświęca główną swoją uwagę polepszeniu warunków pracy kobiet w całym świecie. W tym celu komisja nawiązała ścisły kontakt z Międzynarodową Organizacją Pracy oraz z UNESCO. Materiały, będące wynikiem prac tej komisji, nie zostały jeszcze na razie opublikowane.

9. Komisja społeczna bada poziom życiowy społeczeństw we wszystkich państwach, będących członkami ONZ. Główna uwaga tej komisji spoczywa nie tylko na badaniu zarobków, dochodów itp., lecz również na dokładnym badaniu zjawisk społecznych w poszczególnych państwach. Na podstawie zebranych materiałów komisja społeczna przygotowuje raporty oraz propozycje praktycznych zarządzeń w celu zapobieżenia zbyt jaskrawym różnicom w zakresie przeciętnej stopy życiowej w poszczególnych państwach.

10. Komisja do walki z narkotykami skupia całą swoją uwagę na istniejących porozumieniach międzynarodowych w tym zakresie. Komisja przestrzega bezwzględnego wykonywania wszystkich postanowień międzynarodowych zakazujących produkcji wszelkich narkotyków oraz nakładających surowe kary na nielegalny handel narkotykami.

Oprócz działania poprzez omówione wyżej własne komisje, Rada Gospodarcza i Społeczna współpracuje ściśle ze wszystkimi organizacjami międzynarodowymi o charakterze specjalnym. Są to takie organizacje, jak: Zarząd Pomocy i Odbudowy Narodów Zjednoczonych (UNRRA), Organizacja dla Spraw Żywności i Rolnictwa (FAO), Centralna Organizacja Transportu Śródlądowego w Europie (ECITO), Europejska Organizacja Węglowa (ECO), Międzynarodowy Fundusz Monetarny i Międzynarodowy Bank dla Odbudowy i Rozwoju Przemysłu (Bretton Woods), Międzynarodowa Organizacja dla Spraw Uchodź-

Rada Gospodarcza i Społeczna ONZ ⁹⁾

ców (IRO), Międzynarodowa Organizacja Pracy (ILO), Międzynarodowa Organizacja Żeglugi (UMA), Organizacja Narodów Zjednoczonych dla Spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO) itd. Wszystkie te organizacje o charakterze specjalnym będą przedmiotem odrębnych omówień w ramach naszej encyklopedii.

Stosunek Polski do Rady Gospodarczej i Społecznej jest czynny i pozytywny. Polska jest jednym z 18 członków Rady Gospodarczej i Społecznej od dnia 1 stycznia 1948 roku, a więc natychmiast po zakończeniu się kadencji Polski w Radzie Bezpieczeństwa. Delegacja polska rozpoczęła swoje prace od sformułowania dwóch konkretnych żądań. Jedną propozycją polską, przyjętą przez Radę Gospodarczą i Społeczną, domagała się corocznego przeglądu sytuacji gospodarczej świata w zakresie produkcji oraz zapasów nagromadzonych w poszczególnych państwach. W wyniku takiego corocznego przeglądu sytuacji gospodarczej Rada Gospodarcza i Społeczna powinna wypowiadać swoją własną opinię — równie często na temat podstawowych zagadnień gospodarki światowej. Drugą rezolucją polską nakłada na Radę Gospodarczą i Społeczną obowiązek dokonywania corocznych wykazów stwierdzających czy i w jakim stopniu zalecenia zgromadzenia ogólnego ONZ w sprawach gospodarczych i społecznych zostały wykonane przez poszczególne państwa. Celem takich wykazów jest stwierdzenie skuteczności uchwał ONZ w zakresie zagadnień gospodarczych i społecznych.

dr A. Klafkowski

(Opracowanie oparte jest na źródłowych publikacjach sekretariatu generalnego ONZ).

Płynności nie można identyfikować z majątkiem, pierwsza jest uosobieniem ruchu, drugi zaś pewnej rzeczy stałej. Analizując płynność majątku obrotowego zauważyć możemy trojaką możliwość a mianowicie:

- a) brak płynności,
- b) właściwą płynność,
- c) nadmierną płynność.

Pierwsze dwa zjawiska są najwięcej zrozumiałe przez przedsiębiorcę, na ostatnią możliwość zwraca się mało uwagi. Nadmierna płynność charakteryzuje się tym, że posiadamy składniki majątkowe w ilości znacznie wyższej, aniżeli użytkiwany obrót. Doprowadza to do zapasów, spoczywających dłuższy okres czasu bez obrotu, a tym samym powoduje poważne zmniejszenie rentowności przedsiębiorstwa. Składniki majątkowe obrotowe, które nabierają cech martwych, stają się dla przedsiębiorstwa ciężarem bezproduktywnym a więc w rezultacie czynnikiem wywołującym mniejszą lub większą stratę. By tego rodzaju zjawisko nie miało miejsca, należy zorganizować i utrzymać taki majątek obrotowy, który by:

1. wystarczył na dokonanie zakupu wszystkich zapasów nieodzownych do prowadzenia przedsiębiorstwa,
2. wystarczył na pokrycie wszelkich kosztów, biorąc pod uwagę rentowność, jaką ma na skutek obrotu przynosić,
3. pozwolił zachować pewną stałą i odpowiednią rezerwę gotówkową na pokrycie natychmiast płatnych zobowiązań.

Jedną z najpoważniejszych pozycji majątku obrotowego są zapasy materiałów (a więc surowiec, towar handlowy, materiał pomocniczy). Wysokość tych zapasów ma decydujący wpływ na płynność. Utrzymanie płynności na pewnym stopniu równowagi zależy więc od ilości i jako-

ści dokonywanych zakupów uzupełniających dotychczasowe zapasy materiałów. Zakup materiałów zbędnych a ich nabywanie wyjątkowo z uwagi na taniość zwiększa nam tę pozycję majątku obrotowego, który hamują jego upłynnienie i stwarza pewien stopień martwoty. Zapasy, które w przedsiębiorstwie posiadamy, muszą być utrzymywane w pewnym logicznym stosunku do sprzedaży z jednoczesnym uwzględnieniem konieczności ich uzupełniania w pewnych mniej lub więcej wiadomych okresach.

Ujemne skutki nadmiernych zapasów najsilniej odbijają się w przedsiębiorstwie handlowym, w którym majątek obrotowy stanowi poważną część ogólnego kapitału.

Jeżeli dla przykładu założymy, że:

1. wysokość kapitału ogólnego	zł 250.000,—
2. przeciętny zapas	„ 200.000,—
3. uzyskany czysty zysk	„ 25.000,—

to ten ostatni w stosunku do kapitału wynosi 10%.

Gdyby przeciętny zapas był niższy od wyżej wyprowadzonego, wówczas zwiększy się nam czysty zysk. I tak przy obniżeniu zapasów o zł 50.000,— uzyskamy odpłatność dodatkową w wysokości 10% od tej sumy, tj. zł 5.000,—, czyli zysk czysty zamiast zł 25.000,— wynosić będzie zł 30.000,—. Gdybyśmy zapas obniżyli o dalsze zł 50.000,— tj. razem o połowę sumy założeniowej, uzyskamy dodatkowy zysk zł 10.000,—, czyli razem zł 35.000,—.

Trudno ustalić stałe i wiążące wszystkie przedsiębiorstwa handlowe normy na stosunek zapasów do sprzedaży. Każde przedsiębiorstwo ma swoje specyficzne warunki, które mogą stanowić o tym wzajemnym stosunku zapasu towarów do obrotu.

mgr M. Nowicki

Niektóre przepisy o przymusowym ubezpieczeniu budowli od ognia

1. *Uwagi wstępne.* — W Dzienniku Ustaw z dnia 14 maja 1948 r. (nr 26, poz. 176) ukazało się rozporządzenie Ministra Skarbu o przymusowym ubezpieczeniu budowli od ognia. Przez to rozporządzenie utraciły moc obowiązującą art. 2 i 19—45 rozporządzenia z 1927 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych wraz ze zmianami wprowadzonymi w późniejszych latach.

Nowe rozporządzenie o przymusowym ubezpieczeniu budowli od ognia wprowadza zasady pod wielu względami podobne do dawnych przepisów. Niniejszy artykuł porusza narazie tylko przepisy dotyczące przedmiotu i zakresu ubezpieczenia oraz odpowiedzialności Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych (P. Z. U. W.), a dalej przepisy dotyczące składek i zażeń zwią-

zanych ze składkami, a również podaje taryfę składek za ubezpieczenie budowli. Składki oblicza się nadal na podstawie taryfy zatwierdzonej reskryptem Ministerstwa Skarbu z dnia 3 lutego 1947 r. (Nr L. D. VII 328/I/47).

2. *Przedmiot i zakres ubezpieczenia.* — Przymusowemu ubezpieczeniu od ognia podlegają wszelkie budowle położone na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem: a) budowli stanowiących własność Państwa; podlegają jednak przymusowemu ubezpieczeniu od ognia budowle państwowe, związane z gospodarstwem rolnym;

b) stanowiących własność państw obcych i zajmowanych przez ambasadę, poselstwa, konsulaty i inne przedstawicielstwa tych państw, z zastrzeżeniem wzajemności;

c) fabrycznych;

d) narażonych na wyjątkowo wysoki stopień niebezpieczeństwa pożaru a w szczególności składów materiałów i wyrobów wybuchowych;

e) o charakterze tymczasowym lub przeznaczonych na rozbiórkę;

f) opuszczonych przez właścicieli i nieużytkowanych.

Rozporządzenie bliżej określa, co należy rozumieć przez budowle fabryczne, budowle o charakterze tymczasowym oraz przeznaczone na rozbiórkę.

3. Zakres odpowiedzialności P. Z. U. W. — Zakres odpowiedzialności został trochę rozszerzony przez nowe rozporządzenie.

P. Z. U. W. odpowiada: a) za szkodę wyrządzoną w ubezpieczonej budowlu przez pożar;

b) przez uderzenie piorunu, eksplozję gazu świetlnego wszelkiego rodzaju, nawet wówczas, gdy gaz jest używany do innych celów niż do oświetlenia tudzież za szkodę wyrządzoną w ubezpieczonej budowlu wskutek wybuchu kotłów parowych lub wskutek eksplozji materiałów wybuchowych;

c) przez przymusowe lądowanie lub upadek samolotu;

d) za koszty powstałe w związku z ratowaniem ubezpieczonej budowli, o ile były one niezbędne i udowodnione.

P. Z. U. W. nie odpowiada za szkodę spowodowaną umyślnie przez właściciela budowli lub wynikłą z jego rażącego niedbalstwa, a także za szkodę wynikłą wskutek a) działań wojennych;

b) rozruchów i innych zdarzeń masowych o przebiegu gwałtownym;

c) nadzwyczajnych wypadków żywiołowych jak trzęsienie, zapadanie lub usuwanie się ziemi itp.

4. Zgłoszenie budowli. — Właściciel budowli, podlegającej przymusowemu ubezpieczeniu, obowiązany jest w ciągu miesiąca od rozpoczęcia jej użytkowania lub doprowadzenia do stanu używalności zgłosić budowlę do ubezpieczenia w zarządzie gminnym (miejskim) lub u inspektora powiatowego P. Z. U. W. Jest on również obowiązany zgłosić wszelkie zmiany dotyczące budowli już ubezpieczonych, jak dobudowanie, przebudowanie, zmianę konstrukcji oraz przeniesienie prawa własności na inną osobę itp. W razie przejścia tytułu własności na inną osobę, nowy właściciel wstępuje w prawa i obowiązki poprzedniego właściciela.

5. Składki. — Do uiszczenia składek obowiązani są właściciele przymusowo ubezpieczonych budowli na podstawie taryf ogłoszonych w Monitorze Polskim. Składki posiadają charakter opłat publicznych i mają do nich zastosowanie niektóre przepisy dekretu o zobowiązaniach podatkowych. Zaległe składki podlegają przymusowemu ściąganiu od dłużnika w trybie egzekucji administracyjnej.

O wysokości przypadających do zapłaty składek zawiadamia się osoby zobowiązane do ich

uiszczenia przez wyłożenie w zarządach gminnych (miejskich) rejestrów składek do wglądu zainteresowanych i podanie tego faktu do wiadomości publicznej w sposób przyjęty w danej gminie.

Składki płatne są w dwóch równych ratach półrocznych a mianowicie: pierwsza rata w ciągu kwietnia, druga rata w czasie od 15 października do 15 listopada każdego roku. Składki powinny być uiszczone w zarządzie gminnym (miejskim) lub u specjalnego poborcy składek, jeżeli taki został ustanowiony przez P. Z. U. W.

6. Taryfa składek. — Taryfy składek za ubezpieczenie budowli, podlegających przymusowemu ubezpieczeniu od ognia, dzielą się na trzy zasadnicze grupy: a) taryfa miejska (M, Mu — z podziałem na trzy klasy);

b) taryfa wiejska (W, Wu — z podziałem na dwie klasy);

c) taryfa drobno-przemysłowa (P — z podziałem na trzy klasy).

Składkę ogniową roczną oblicza się na podstawie przeprowadzonego oszacowania budowli z tym, że od każdego tysiąca złotych, z których składa się suma ubezpieczenia budowli, opłaca się składkę w wysokości podanej poniżej w tabelach taryfowych. Składka ogniowa roczna od tysiąca złotych sumy ubezpieczenia budowli, tj. stopa taryfowa w poszczególnych taryfach, zależy od konstrukcji ścian zewnętrznych i pokrycia dachowego budynku.

Taryfy miejskie
Taryfa normalna (M)

Dział budowli stosownie do materiałów ścian	Budynki opokryciu	Składka od 1000 zł sumy ubezpieczenia					
		Kl. I		Kl. II		Kl. III	
		poz.	zł gr	poz.	zł gr	poz.	zł gr
Murowane	twardym	11	0.27	21	0.45	31	1.10
	miękkim	12	1.90	22	2.60	32	5.40
	słomą	13	3.40	23	4.90	33	8.30
Mieszane	twardym	14	0.80	24	1.30	34	2.60
	miękkim	15	3.50	25	4.70	35	6.60
	słomą	16	7.00	26	9.80	36	12.50
Drewniane	twardym	17	1.90	27	2.80	37	4.10
	miękkim	18	5.10	28	6.80	38	8.80
	słomą	19	7.80	29	11.00	39	13.50

Taryfa ulgowa (Mu)

Murowane	twardym	11	0.23	21	0.35	31	0.95
	miękkim	12	1.60	22	2.20	32	4.70
	słomą	13	3.40	23	4.90	33	8.30
Mieszane	twardym	14	0.70	24	1.10	34	2.20
	miękkim	15	3.00	25	4.60	35	5.40
	słomą	16	7.00	26	9.80	36	12.50
Drewniane	twardym	17	1.60	27	2.30	37	3.50
	miękkim	18	4.40	28	5.80	38	7.60
	słomą	19	7.80	29	11.00	39	13.50

Taryfy wiejskie
Taryfa normalna (W)

Dział budowl stosownie do mate- riałów ścian	Budynki opokryciu	Składka od 1000 zł sumy ubezpieczenia			
		Klasa I		Klasa II	
		poz.	zł gr	poz.	zł gr
Muro- wane	twardym	11	0.60	21	0.80
	miękkim	12	2.80	22	3.50
	słomą	13	4.30	23	5.40
Mieszane	twardym	14	1.50	24	2.00
	miękkim	15	3.10	25	3.90
	słomą	16	5.00	26	6.20
Drew- niane	twardym	17	2.20	27	2.70
	miękkim	18	3.70	28	4.60
	słomą	19	5.60	29	7.00

Taryfa ulgowa (Wu)

Muro- wane	twardym	11	0.50	21	0.70
	miękkim	12	2.40	22	3.00
	słomą	13	4.30	23	5.40
Mieszane	twardym	14	1.30	24	1.70
	miękkim	15	2.60	25	3.20
	słomą	16	5.00	26	6.20
Drew- niane	twardym	17	1.90	27	2.30
	miękkim	18	3.20	28	3.90
	słomą	19	5.60	29	7.00

Taryfa drobno-przemysłowa (P)

Dział budowl stosownie do mate- riałów ścian	Budynki opokryciu	Składka od 1000 zł sumy ubezpieczenia					
		Klasa I		Klasa II		Klasa III	
		poz. tar.	zł gr	poz. tar.	zł gr	poz. tar.	zł gr
Muro- wane	twardym	11	2.—	21	3 —	31	5.—
	miękkim	12	4.—	22	6.—	32	9.—
	słomą	13	10.—	23	12.—	33	14.—
Mieszane	twardym	14	4.—	24	5.—	34	7.—
	miękkim	15	5.—	25	9.—	35	12.—
	słomą	16	15.—	26	16.—	36	18.—
Drew- niane	twardym	17	5.—	27	8.—	37	11.—
	miękkim	18	7.—	28	12.—	38	16.—
	słomą	19	20.—	29	22.—	39	26.—

7. Podział taryfy — Wyżej umieszczone ta-
bele taryf wymagają objaśnienia, które zamiesz-
czamy pod niniejszym oraz następnym punktem
artykułu.

a) Taryfa miejska a więc taryfa dla budowli
położonych w miastach i miasteczkach dzieli się
według rodzaju miast na trzy klasy a w każdej
klasie ponadto na taryfę zwykłą i ulgową.

Do klasy I-ej zalicza się miasta o charakterze
wielkomiejskim, w których są straże pożarne za-
wodowe, instalacje wodociągowe oraz przewa-
żają budowle murowane kryte twardo. Do klasy
II-ej zalicza się miasta nie zaliczone do I-ej i III-ej,
a w szczególności te, w których są straże pożarne

ochotnicze z płatnym pogotowiem oraz budynki,
które są w znacznej części murowane i twardo
kryte. Do klasy III-ej zalicza się małe miasta oraz
osady miejskie, w których przeważają budowle
drewniane twardo lub miękko kryte.

Budowle, w których co najmniej 50% powier-
chni użytkowej zajęte jest przez hurtownie
wszelkiego rodzaju towarów, ocenia się w mia-
stach I-ej klasy według taryfy II-ej klasy, a w po-
zostałych miejscowościach według taryfy III-ej
klasy. Taką samą zwyżkę taryfy stosuje się do
budowli, w których mieszczą się teatry, cyrki i
kinematografy bez względu na zajętą przez nie
przestrzeń. — Wsie administracyjne przyłączone
do miast, o ile łączą się bezpośrednio z miastem
i posiadają charakter przejściowy pomię-
dzy wsią i miastem, ocenia się według od-
nośnej taryfy miejskiej. O ile zaś posiadają cha-
rakter wybitnie rolny i ponadto oddzielone są od
miasta niezabudowaną przestrzenią, opłacają
składkę według taryfy wiejskiej. — Uzdrowiska
czynne cały rok opłacają składkę według taryfy
miejskiej I-ej lub II-ej klasy, a lotniska w zależ-
ności od tego czy mają charakter miejski lub
wiejski.

Zaliczenie i przenoszenie miasta z jednej kla-
sy do drugiej należy do kompetencji władz cen-
tralnych P. Z. U. W.

Taryfa ulgowa „Mu” ma zastosowanie: a) do
budowli stanowiących własność Państwa, komu-
nalną (gromad), gmin wyznaniowych, instytu-
cji i towarzystw naukowych, kulturalnych, dobro-
czynnych, o ile budowle te służą dla celów uży-
teczności publicznej a nie dla celów dochodo-
wych; b) do budowli posiadających wszystkie
stropy ogniotrwale.

b) Taryfa wiejska. — Taryfę wiejską stosuje
się do wszystkich budynków nie objętych tary-
fami miejską lub drobno-przemysłową. Taryfa
wiejska dzieli się na dwie klasy, przy czym w każ-
dej klasie rozróżniamy taryfę zwykłą i ulgową.

Według klasy I-ej taryfuje się nieruchomości
lub ich części (budowle lub grupy budowli) od-
dzielone od budynków sąsiada dostateczną nie-
zabudowaną przestrzenią. Za dostateczną nie-
zabudowaną przestrzeń uważa się odległość nie
mniejszą niż 50 m. Według klasy II-ej taryfuje
się nieruchomości lub ich części nie zaliczone
do klasy I-ej.

Taryfę ulgową wiejską „Wu” stosuje się: a) do
budowli stanowiących własność państwową, komu-
nalną (gromad i gmin wiejskich i miejskich
oraz organizacji samorządowych) parafii i gmin
wyznaniowych, instytucji i towarzystw nauko-
wych, kulturalnych i dobroczynnych, o ile bu-
dowle te służą do celów użyteczności publicznej
a nie dla celów dochodowych;

b) do budowli posiadających wszystkie stro-
py ogniotrwale.

c) Taryfa drobno-przemysłowa. — Taryfę
drobno-przemysłową stosuje się do danego bu-
dynku, podlegającego w myśl ustawy przymuso-
wi ubezpieczenia, jeśli najmniej 50% powierzchni
użytkowej budynku zajęte jest przez niżej poda-
ne warsztaty, remizy, łaźnie itp. W wypadku

kilku różnej klasy warsztatów itp. w budynku, o zaliczeniu do danej klasy decydują czynności najbardziej niebezpieczne.

Taryfa drobno-przemysłowa dzieli się na trzy klasy. Taryfie drobno-przemysłowej I-ej klasy podlegają:

a) warsztaty metalurgiczne prócz odlewni, a zatem: kuźnie, ślusarnie, warsztaty mechaniczne, elektrotechniczne, drobne warsztaty dla wyrobów metalowych,

b) warsztaty mniej niebezpieczne ze względu na niepalność obrabianego materiału lub sposób produkcji (obecność wody) a zatem: wyrobów cementowych, gipsowych, garncarń, warzelnie piwa, miodosytnie, fabryki napojów gazowych, garbarnie, piekarnie, rzeźnie, wędzarnie,

c) warsztaty i remizy dróg żelaznych, elektrycznych, garaże samochodowe publiczne.

d) łaźnie, cieplarnie (oranżerie),

e) pralnie chemiczne bez użycia benzyny,

f) drukarnie i litografiarnie bez introligatorni,

Taryfie drobno-przemysłowej II-ej klasy podlegają budowle, w których mieszczą się:

a) odlewnie,

b) warsztaty wyrobów drewnianych z wyjątkiem podanych w klasie III-ej,

c) warsztaty wyrobów z papieru oraz drukarnie lub litografiarnie z introligatorniami,

d) przetwórnice włókien roślinnych i zwierzęcych (z wyjątkiem podanych w klasie III),

e) cegielnie polowe i szopy nad nimi,

f) młyny i wiatraki,

g) laboratoria i wytwórnie chemiczne oraz wytwórnie przetworów z tłuszczu roślinnego lub zwierzęcego (jak pasty, mydła, świece itp.),

Taryfie drobno-przemysłowej III klasy podlegają:

a) tartaki,

b) wytwórnie wyrobów celuloidowych,

c) ogni sztucznych,

d) czesalnie i międlarnie lnu i konopi

e) suszarnie.

8. *Podział konstrukcyjny budowli* — W zależności od konstrukcji ścian zewnętrznych i pokrycia dachowego, tabele taryfy składek dzielą budowle na: murowane twardo kryte, murowane miękko kryte, murowane słomą kryte, mieszane twardo kryte, mieszane miękko kryte, mieszane słomą kryte, drewniane twardo kryte, drewniane miękko kryte, drewniane słomą kryte.

Do murowanych zalicza się budynki, których wszystkie ściany zewnętrzne są wzniesione z cegły palonej, cementowej, wapienno-piaskowej, kamienia, betonu, pustaków betonowych, żelbetu z mieszaniną wapna, piasku z cementem i żużla-

mi, z żelaza i szkła, z blachy falistej, płyt gipsowych, heraklitowych, solomitowych, maronitowych itp. na szkielecie niedrewnianym oraz powyżej podane ściany z płyt lub muru pruskiego na szkielecie drewnianym z obustronną wyprawą.

Do mieszanych zalicza się budynki, w których zewnętrzne ściany wzniesione są częściowo z materiałów powyżej wymienionych, częściowo z drzewa (tj. poniżej 50% z drzewa), z muru pruskiego (o ile nie zaliczamy budynku do murowanych) cegły surówki, gliny ubijanej oraz płyt gipsowych, heraklitowych itp. na szkielecie drewnianym (o ile nie zaliczamy budynku do murowanych), wreszcie budowle drewniane, których wszystkie ściany drewniane wewnętrzne i zewnętrzne są obustronnie tynkowane oraz budowle drewniane omurowane cegłą.

Do drewnianych zalicza się budynki nie zaliczone do murowanych i mieszanych.

Do krytych twardo zalicza się budynki o pokryciu dachowym z wszelkiego rodzaju blachy, dachówki, palonej lub cementowej, z łupku (szyfru) betonu, szkła w ramach żelaznych, z ziemi lub darniny, pokryte warstwą asfaltu, tekturą smołowcową, płytkami azbestowo-cementowymi (eternit) tudzież płytkami warstwicznymi (holzement).

Do krytych miękko zalicza się budynki o pokryciu z drzewa jak również wszelkie inne budynki nie zaliczone do krytych „twardo” i „słomą”. Strzechy słomiane, starannie nasyczone gliną (słoma impregnowana), zalicza się do pokryć „miękkich”.

Do krytych słomą zalicza się budynki o pokryciu dachowym ze słomy nieimpregnowanej a więc zwykłej a dalej trzciny i sitowia.

Dach kryty różnymi materiałami zalicza się do rodzaju pokryć według materiału najwięcej palnego. Budynki stykające się, z których jeden posiada pokrycie mniej, drugi więcej palne, taryfuje się według tego, który z nich ma bardziej palne pokrycie. Jeżeli do budynku murowanego przybudowano inny drewniany, o powierzchni zabudowy powyżej 10% budynku murowanego, to budynek murowany taryfuje się jak mieszany. Taryfuje się jako drewniany budynek mieszany, gdy do niego przybudowano drewniany.

9. *Zażalenia*. — Właściciel ubezpieczonej przymusowo budowli, który czuje się skrzywdzony w wymiarze składek przez organa P. Z. U. W., może wnieść zażalenie na decyzję organów do naczelnego dyrektora P. Z. U. W. w ciągu miesiąca od dnia otrzymania decyzji. Od decyzji naczelnego dyrektora można wnieść zażalenie do władzy nadzorczej w ciągu miesiąca od dnia doręczenia decyzji.

dr Z. K. Nowakowski

Wietrzenie miejsc pracy

Wietrzenie pomieszczeń zamkniętych, przez wzgląd na higienę pracy, jest konieczne daleko więcej z racji psucia się powietrza aniżeli z powodu zmniejszania się ilości tlenu potrzebnego do oddychania.

Psucie się powietrza spowodowane jest przez:

1. respirację, tj. wydychanie przez człowieka

powietrza o znacznej zawartości kwasu węglowego (do 4,5%) i pary wodnej (stan nasycony) (człowiek zanieczyszcza płucami i skórą ca 5 m³ powietrza na godzinę);

2. oświetlenie (oświetlenie gazowe zanieczyszcza około 25 m³ powietrza na godzinę),

3. cuchnące wyziewy i szkodliwe gazy (w niektórych przemysłach),

4. kurz.

Urządzenia wietrzenia winny zatem utrzymywać powietrze w pomieszczeniach zamkniętych o pewnej temperaturze i wilgotności, usuwać kwas węglowy i gazy oraz kurz w jak najszybszym czasie.

Wpływ racjonalnego wietrzenia na wydajność pracy jest znaczny.

Brak wentylacji w zakładach przemysłowych powoduje spadek wydajności pracy ludzkiej od 7—12% w stosunku do tych pomieszczeń, gdzie wietrzenie jest prawidłowe.

Jeden z warunków zasadniczych dobrego wietrzenia jest, aby system przyjęty nie spowodował przeciągów szkodliwych dla zdrowia.

Dobra wymiana powietrza zależy od warunków ciśnienia w pomieszczeniach zamkniętych.

W pomieszczeniach na ogół na środku ich wysokości znajduje się tzw. płaszczyzna wyrównania, powyżej której wychodzi ciepłe powietrze na zewnątrz, poniżej zaś wchodzi powietrze świeże z zewnątrz.

Ten ruch powietrza odbywa się dzięki przepuszczalności materiałów budowlanych oraz szczelinom w ramach okiennych.

Z tej racji w pomieszczeniach, gdzie zależy na usunięciu przeciągów, należy płaszczyznę wyrównania przesunąć do podłogi w wypadkach wydzielania się cuchnących zapachów, przeciwnie, płaszczyznę wyrównania przesunąć do sufitu.

Przesunięcia te osiąga się przez odpowiednią budowę kanałów wentylacyjnych dla wietrzenia naturalnego, oraz przez wytwarzanie nadwyżki ciśnienia za pomocą wentylatorów.

Sposób wietrzenia zależy od miejscowych warunków.

Rozróżniamy ich trzy rodzaje:

a) wietrzenie naturalne (przez porowatość ścian bądź na podstawie różnicy temperatur) za pomocą okien i kanałów dla dopływu i odpływu powietrza,

b) wietrzenie sztuczne przez podgrzewanie powietrza (zwykle w połączeniu z centralnym ogrzewaniem), zwiększając w ten sposób szybkość przepływu powietrza.

c) wietrzenie mechaniczne — regulowane przy pomocy wentylatorów, ekshaustorów, młynków itp.

Dwa pierwsze rodzaje są całkowicie zależne od warunków temperatury zewnętrznej i wiatrów, podczas gdy wietrzenie mechaniczne jest od nich niezależne, dając w każdym wypadku warunki niezbędne dla wydajnej pracy.

Czerpanie świeżego powietrza z zewnątrz winno być zabezpieczone od przedostawania się kurzu do wnętrza pomieszczeń w drodze urządzenia odpowiednich komór kurzowych.

Przy wietrzeniu pomieszczeń można stosować wpuszczanie powietrza przez dolne otwory a wy-

puszczanie przez górną bądź w kierunku odwrotnym, czyli przeciw naturalnemu prądowi powietrza.

We wszystkich wypadkach, gdy zależy na równomierności temperatury powietrza, należy je przepuszczać przeciw naturalnemu prądowi, tzn., że jeżeli powietrze zewnętrzne jest cieplejsze od powietrza w pomieszczeniu, to należy wentylację prowadzić z góry na dół, w przeciwnym wypadku — z dołu do góry.

Dobrze zainstalowana wentylacja wymaga zawsze sprawnej i wyrobionej obsługi.

Walka z dymem i kurzem polega przede wszystkim na zabezpieczeniu pomieszczeń od przedostawania się kurzu z zewnątrz.

Nowoczesna higiena nakazuje jak najdalej idące odkurzanie w celu zabezpieczenia człowieka od szkodliwych wpływów kurzu.

Dla odkurzania powietrza służą przede wszystkim urządzenia filtracyjne, które przy racjonalnym stosowaniu wykazują pozostałość kurzu w oczyszczonym powietrzu od 3—4%.

Odkurzanie wewnątrz pomieszczeń winno polegać na usuwaniu kurzu w miejscach jego gromadzenia się. Ponieważ na ogół w pomieszczeniach zamkniętych jest stały ruch powietrza (z dołu do góry bądź odwrotnie), to usuwanie kurzu winno odbywać się w miejscach rozpoczynania się ruchu (kurz unosi się wraz z prądem powietrza), aby zabezpieczyć pomieszczenia od kurzu, unoszącego się w pomieszczeniach. Jednym z bardzo dobrych środków w pomieszczeniach fabrycznych (a nawet i biurach) jest powlekanie podłogi olejem pyłochłonnym, do którego kurz przylega, a prócz tego w wielu wypadkach odkurzacz elektryczne.

inż. J. Witowski

MASZyny BIUROWE
Bilansówki oraz kasy rejestracyjne
Kupno — Sprzedaż — Przeróbki
Centrala Maszyn i Przyborów Biurowych
Cz. Filipiak, Poznań, św. Marcin 32, tel. 88-19

POLECAMY Naturalne napoje
chłodzące
AN-BOLA

MEBLE BIUROWE
oraz kompletne pokoje i oddzielne sztuki
poleca okazjynie
Magazyn Mebli ST. JANIĄK
Poznań, Rybaki 6, w podwórzu - Tel. 49-56

Maszyny biurowe
Zakup - Sprzedaż - Naprawa
RE-MA
Poznań, Św. Marcin 5
(przy Placu Hoovera) — Telefon nr 44-07

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Nadeszły pasy transmisyjne
Spółdz. Składy Artyk. Techn. i Żelaznych
Bydgoszcz, Dworcowa 10 i 90 — telefon nr 18-69

Adres dla zwrotu: Administracja „Tygodnika Gospodarczego” Księgarnia Wilak, Poznań Kantaka 10

CELOFAN

do zapraw i do cukierków, biały i kolorowy

papiery pakowe i inne,

kartony skoroszytowe, przebitki i cyklostyle

Szczególnie: satyny i mały do druku i pudełkarskie, białe i kolorowe glanse, papiery i druty introligatorskie

MATERIAŁY PIŚMIENNE

dostarcza natychmiast w sprzedaży hurtowej

ZACHODNIOPOLSKA SPÓŁKA PAPIERNICZA

M. DERDA — W. MAŁACHOWSKI — E. SPRINGER — Sp. z o. o.

POZNAŃ, ulica Roosevelta nr 19 — Telefon 527-54, 517-39

PRZEDSTAWICIELSTWO firmy „GUMA MYSZKA“

Cena ogłoszeń za 1 mm na stronie 4-lamowej zł 25,—.

Ogłoszenia przyjmuje dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych oraz firm pozostających pod zarządem państwowym „P.A.P.” Polska Agencja Prasowa, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 8 — telefon 42-63.

Redakcja: Izba Przemysłowo-Handlowa
w Poznaniu, ulica Mickiewicza 31
Tel. 518-62, 23-65, 23-66.

Ogłoszenia przyjmuje „PAR” Polska Agencja Reklamy, Fr. Krajna, Poznań, Fr. Ratajczaka 7, Tel. 30-80 i 91-58
i oddziały Kraków, Rynek Główny 46 — Tel. 893-66
Bydgoszcz — Al. 1 Maja 16, Tel. 17-66
Toruń — ul. Małe Garbary 2
Katowice — Warszawska 23, skr. poczt. 798. — Tel. 244-08.

Administracja: Księgarnia Wilak Poznań, ul. Kantaka 10 — Tel. 44-40 45-00.

Konto P. K. O. — V-4085.

Cena numeru 30,— zł, prenumerata kwartalna 300,— zł.